

ELŐFIZETÉSI ÁRAR:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4
 Helyben házhoz fordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 keddnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérésre visszadadja
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 4.

A magyar bor.

A kiállításokat, valamennyit általában az alá a jó magyar gyűjtőnév alá lehetne foglalni, hogy vakulj magyar Ugy kiáltják ki őket a közvélemény piacán, mint hü fényképeket. Mikor aztán megvizsgálja őket az ember, akkor derül ki, hogy csaknem kivétel nélkül vagy a szépitőszerek dolgoztak rajtuk, vagy egyszerűen — karrikaturák. Vakulj magyar.

Azok a kiállítások hívják ki maguk ellen az ilyen kritikát, a melyeket vagy az üzleti reklám, vagy egy-egy város tülzása vitt nagyzási mániája hozott erre a világra.

Kivételek azok, a melyeket az ipar, a komoly munka hozott létre. Mikor nem az a fő, hogy mulatni lehessen, hanem az, hogy a munka eredményéből tanuljunk.

A székelyhidi kiállítás ezek közé a dicséretes kivételek közé tartozik. Mép pedig a legelső sorban.

Régi nagyságunkból ugyszólván más sem maradt, mint a jó borunk — hire. Tokajt, Ménest, az Érmelléket jobban ismerik külföldön, mint az önálló magyar államot S hamarabb megmondják, hol terem a villányi bor, mint azt, hogy hol terem a magyar czimer. Azt ismerik messze földön, ennek hírét sem hallják.

Egyéb téren csak veszteségeket értünk meg. Gabonánkat kiszorította Oroszország

és Kanada, állattenyésztésünket a németek ölték meg határrendszabályaikkal. Csak a magyar bor állja a küzdelmet dicsőséggel.

Pedig két felől is támadja a filloxera. Az egyik, az apró, láthatatlan rovar a virágzó helyeket tarolta le. A másik filloxera jóval nagyobb, de épp oly kártékony s épp oly láthatatlanul működik. Neki köszönhető, hogy egyszer csak nem találtunk mást a jó magyar borból, mint a hírét. Lassan a hír is veszendőbe ment. Akkor sikerült fölfedezni a kártékony rovarokat — két lábon. Engeléék és társaik pinczéiben. Ehhez járult még az olcsó olasz bor versenye is.

És ennyi veszedelemmel hadakozva, a magyar szőlősgazdák rendüellenül biztak a jövőben és dolgoztak is érte. Jött hatalmas segítségük: *Darányi Ignác*. Miniszter, a ki nem taktikázott, hanem dolgozott és orvosolt. Ha munkája közben a pártérdek egy-egy házi gseftelőjének a tyukszemére hágott, egyáltalán nem esett kétségbe. A magyar faj megmentését kevés miniszter viselte ugy a szívében, mint ő. S az a százezer ember, a ki Magyarországon szőlősgazdának vallja magát, mind a magyar fajnak erőssége. A ki őket erősíti, magyar fajunkat fejleszt. S a hazát teszi hatalmasabbá, a ki eltiporja ellenségeiket, az apró és nagy, hat- és kétlábu rovarokat. Büszkén tekinthet ma széjjel Darányi a székelyhidi kongresszuson. Maga a város büszke vár

volt valamikor, míg a legszegényetesebb békében prédául nem velették. Ma ugyanott a magyar borászat erős vára áll — s ezt a várat nem engedjük lerontatni.

Erős sereg áll védelmére: a magyar szőlősgazdák. Fiai ennek földnek, a melyen kivüi hazát nem ismernek, állni nem akarnak, boldogok lenni nem tudának. Folyton erősödő hadsereg, a melyet ma *Molnár Ákos* vezet Darányi elé. Tisztelegnek az előtt, a kinek oly nagy érdeme van abban, hogy ez a sereg, a csapások sulya alatt szerzte nem mállott.

Megismerkednek egymással. Benne tartják fegyvereiket, a melyekkel a világot ismét meghódítják a magyar bor számára. Évtizedek kitartó, lankadatlan munkájának eredménye az a kiállítás. Büszke lehet rá a sereg is, a vezér is.

De ez a kiállítás csak rövid pihenő. A komoly előadások egész sorozata nem szórakozásul szolgál, hanem a további, még fokozottabb munkának lesz előkészítője. Az eddig oly szép sikerrel járt munkát folytatni kell, diadalra kell vinni. Mindenki, a ki a magyar borászatért dolgozik, a magyar faj megélhetését segíti elő, a magyar munkának adja meg jutalmát. Ily szellemben haladva tovább, a magyar hegyek nemes nedűjében ismét fölfelé fog menni a gyöngy: a hazafiság, a magyar fajszeretetet gyöngye.

Dr. K. A.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Jegor Vlaszics felesége.

Irta: Csehov Antal.

A faiskola mellett megy nagy lomhán egy magas, szélesvállu, körülbelül negyvenéves ember, paraszt ingben, urasági nadrágban és magasszárú csizmában. A faiskola és az aranyos tengerhez hasonló érett rozs között megy. Az ember vörös és nagyon izzadt. Szép, szőkefürtös fején fehér sport-sapka van, persze félrecsapva, valószínűleg ajándékba kapta valami urtól. A válláról vadásztáska lóg, s a táskáról egy borzastollu fajdkakas. A kezében kétsövű puskát tart, amelynek mindkét kakasa fel van húzva, s folyton azt az öreg, sovány kutyát nézi, amely előtte botorkál... Körülötte minden csön-des, — sehol a legkisebb zaj se hallatszik... Mintha a hőség elől minden élő lény elrejtőzött volna.

— Jegor Vlaszics! szólítja meg egyszerre valaki a vadászt.

Összerezzen, körülnéz. s összeráncolja a

homlokát. Mintha csak a földből nőtt volna ki, mellette áll egy körülbelül harmincz éves, sápadt asszony, aki kosarat tart a kezében. Az asszony igyekszik a szemébe nézni, s rámosolyog.

Ah, te vagy, Pelageja! szól a vadász, megáll és lassan leereszti a puszka mindkét kakasát. Hm... Hogy kerülsz te ide?

— A mi falunkból való asszonyok itt dolgoznak, s én is velük vagyok... Mint nap-számos, Jegor Vlaszics.

— Ugy, ugy... morog Jegor Vlaszics és lassan tovább megy.

Pelageja utána kullog. — Hallgatva, szó nélkül mennek talán vagy husz lépésnyire.

— Már régóta nem láttam magát, Jegor Vlaszics... szól Pelageja gyöngéden, s szeretettel nézegeti a vadászt... Mióta husvétkor bejött a házukba, hogy vizet igyék, azóta nem láttam... Akkor bejött hozánk egy pillanatra... az Isten tudja, hogyan... részegen... Aztán engem szidott, megvert és elment... Én vártam, vártam... majd kiment a szemem, annyira néztem az utat, hogy maga jön-e már...

Ah, Jegor Vlaszics, Jegor Vlaszics! Ha csak egyszer is eljött volna!

— Ugyan mit csináltam volna?

— Ah, Jegor Vlaszics! — Ha csak egy napig is velem, szegény asszonynyal élt volna! Tizenkét év óta vagyok magának a felesége, és... és még nem is szeretjük egymást.

— Eh... mormog Jegor, s megrántja a vállát, ... mi közöttünk nem lehet semmitéle szerelem...

— De hiszen megesküdtünk, Jegor Vlaszics! — szól Pelageja zokogva.

— Igen, de nem szabad akaratból... Vagy elfelejtetted már? Szergej Pavlics grófnak köszönheted és... magadnak. A gróf irigy volt rám, hogy jobb vadász vagyok, mint ő, egy álló hónapig mindig itatott, s a részeg embert nem csak meg lehet házasítani, hanem még a hitéből is ki lehet téríteni. Csupa boszúból vétetett el téged velem, mikor részeg voltam. A vadászával elvettette a tehénpásztor-leányt. Hiszen láttad, hogy részeg vagyok. Miért jöttél hozzám? Hiszen téged senkisék kényszerített!

— A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTEILER EDE

Nagyvárad,
 Fő-utca.
 (Uri Casinó-épület)
 TELEFON 520.

angol divatszabó cég

■ Szövetek és bélések méterenkint nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be. ■

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít **férfi öltönyöket**, s minden e szakba vágó ruhaneműket. — **Női costumok**, valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.

A politikai válság.

A vasárnapi politikai események közül a battonyai Juth-ünnep emelkedik ki, ahol a képviselőház elnöke nagyon erősen nyilatkozott a kormányról, de Kossuth igen konziliáns nyilatkozatot tett, amelyből kompromisszumra lehet következtetni.

Különben is kompromisszumos hírek vannak a levegőben, Báró *Fejérváry* Géza a délelőtti folyamán magához hívatta *Kristóffy* József belügynököt és hosszabb ideig konferált vele. A délelőtti folyamán híre terjedt, hogy a *miniszterelnök holnap megteszi a lépéseket, hogy a koalíció vezérével érintkezésbe lépessen.* *Kossuth* Ferencz tegnap délután érkezett vissza Battonyáról. Gróf *Apponyi* Albert, aki Eberhardról már megérkezett Budapestre, a délután folyamán felkereste a szövetséget ellenzők elnökét. Kivüle a vezérbizottság több tagja jelentette be, hogy délután meglátogatja Kossuthot, hogy a bizottság holnapi ülés előterjesztéseit előzetesen megvitassák.

A választói jog.

A *Kristóffy* által szabadon bocsátott szellemek ugyancsak hangos csörömpöléssel adnak életjelt magukról. Tegnap száznál több nagy szociáldemokrata gyűlés volt az országban, a melyeken egyforma volt a tónus: a koalíció hazaárulása romlásba viszi a nemzetet. Sok helyen azonban a hazafias nép állásfoglalása megzavarta a szociálistákat. A vezérbizottság holnapi ülésén *Vázsonyi* Vilmos bemutatja az indítványát, melyet a képviselőház első ülésén megtesz s mely így hangzik:

„Küldjön ki a Ház bizottságot, mely a belügyminisztertől sürgősen bekérné a választási statisztikát, az általános választói jog alapján készítse el a választói törvény reformját.”

Báró *Bánffy* Dezső szintén vállalkozik az indítvány benyújtására. Ebből könnyen támadhat ellentét a koalícióban, bár *Vázsonyi* indítványa csak bizottság kérdésére terjeszkedik ki, ez még nem jelent elvi állásfoglalást.

Természetesen nagy szerencse, ha egy tehénpásztor-leány egy vadászhoz mehet nőül, de azért mégis lehetett volna eszed! Most te kintlódol és keseregsz, míg a gróf nevet... Bánom is én, akármit csinálsz is...

Hallgatnak... A szántó földe felől dal hallatszik, mely azonban csakhamar elnémul. Tuláságosan meleg van, nem lehet még dalolni se.

— Azt mondják — szól Pelageja — hogy Akulinának új házat építettek...

A vadász hallgat.

— Tehát nagyon szereti, ugy-e...

— Igen, ez már a te bajod, a te sorsod! — szól a vadász nyújtózkodva. — Én nem tudom, mit lehetne csinálnod... Különben Isten veled, sietős az utam... Boltovóban kell lennem.

Jegor a vállára veti a puskát.

— Hát mikor jön a faluba? — kérdezi az asszony halkán.

— Minek? ... Józanul sohasem megyek oda, ha meg be vagyok csipve, akkor nem sok

A vízvezeték a múlt évben.

Nagyvárad város legbecsesebb és legjobban sikerült közintézménye a vízvezeték, amelynek alig van párja az országban.

Köszeghy József városi főmérnök most számol be egy terjedelmes jelentésben a vízműről s számokban mutatja ki a vízvezeték 1904. évi működését.

Az érdekes jelentés nagyon is érdemes arra, hogy annak adatait minél szélesebb körben megismerjék s ezáltal becsületebbé váljék a közegészségügy ezen kiváló tényezője. Sajnáljuk azonban, hogy a vezeték vegyi és bakterológiai vizsgálatairól nem szól a jelentés, hogy ezáltal is mindjobban meggyőződjenek a közönség a víz jószágáról, tisztaságáról.

A jelentés szerint az 1904. évben a vízmű 2.026,277 köbméter vizet szolgáltatott, tehát 400,000 köbméterrel többet, mint 1903-ban. Ezt az óriási nagyobb mennyiséget első sorban a csőhálózatnak az egész városra történt kiterjesztése idézte elő, bár részben hozzájárultak a nagyobb fogyasztáshoz a tömeges építkezések, beton burkolat és csatorna építések. A telep már nem képes nagyobb mennyiségű vizet szolgáltatni, a telep kibővítése már elodázhatlan.

Az elmúlt évben a vízvezeték nyersüzemi kiadása 47.740 korona volt, vagyis 1 köbméter vízre 236 fillér. (1903-ban 279 fillér). Az összes kiadások pedig, a befektetés törlesztése kibővítés stb. beszámításával 218,706 koronára rugtak, amiből ha levonjuk az általános kibővitéssel járó 147,646 korona rendkívüli kiadást, 131,060 korona rendes kiadás marad. Így tehát az átlagos önköltségi ár minden köbméter víznél 647 fillér. (1903-ban 713 fillér.)

Ebből kitűnik, hogy az 1904. évi üzem bedvezőbb volt az 1903. évi üzemnél.

Rendkívül érdekesek még a vízfogyasztásra vonatkozó következő adatok.

A főmérnök Nagyvárad városra 52,000 lakost vesz alapul. A múlt évben a vízvezeték által szolgáltatott vízből egy lélekre 38967 köbméter, egy léleknek egy napra 10675 liter víz esik.

Ezután két nagyobb fontosságú kérdést vet fel a főmérnök.

Az egyik a vízmérőórák berendezése, amelyről már annyi szó volt.

A főmérnök a szerzett tapasztalatok alapján javasolja, hogy a közönség által óra nélkül fogyasztott víz 40 százalékát mérő órán át adná a város, ezáltal nemcsak a vízpocséklást gátolná meg, hanem gazdaságosabbá

örömed telik bennem. Ha részeg vagyok, akkor dühöngök. Na itt van, nesze...

Átad neki egy összegyűrött rubelt s aztán elfordul tőle és gyorsan tovább megy

— Isten vele, Jegor Vlaszics! — szól az asszony s elteszi a rubelt.

A vadász tovább megy a hosszú uton, amely oly egyenes, mint a nyíl.

Pelageja sápadtan, mozdulatlanul áll az uton, mint valami szobor s a vadász után bámul, sokáig, nagyon sokáig... Végre a vadász nadrágjának barna színe egybe olvad az inge vörös színével, a lépteit nem lehet már látni s a kutyát nem lehet megkülönböztetni a csizmáitól. Márcsak a fehér sapkája látszik tisztán, de Jegor egyszerre befordul jobbra az erdőbe, eltűnik a sapkája is.

— Isten vele, Jegor Vlaszics, — suttogja Pelageja s lábujjhegyre áll; hátha így talán még látja a férje fehér sportsapkáját...

tenné a vízhasználatot. Amíg most az óra szerint fizetett 183,425 köbméter vízért 16 fillérjével az összes bevétel 2266 % át kapta a város, addig a többi 7734 százalékért csak 95.669 korona ment a vízvezeték javára, vagyis a vízdíjből csak 5191 fillér jutott 1 köbméter vízért. Ha ebből 40 százalékot az ingyen szolgáltatott vízre számítunk akkor is csak 10 fillérrel fizette a közönség a víz köbméterjét. Ebből önként következik, hogy a vizet a közönség nagyban pocsékolta.

Ha a közönség által fogyasztott víz 40 százalékát mérőórán át adja a város és köbméterjét 10 fillérrel számítja, 44.228 korona több bevétele lenne a városnak. Ez okból javasolja a főmérnök az órák berendezését.

A másik javaslata oda konkludál a főmérnöknek, hogy az építkezésekhez felhasznált vizet a mostani ár 10-szeresére emeljék fel, ezáltal szintén mintegy 10,000 korona újabb bevételre számít a főmérnök.

A két javaslat rendkívül fontos nemcsak pénzügyi, hanem közegészségügyi szempontból is s ezért ezekkel még bővebben foglalkozunk.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Szept. 5. A jog- és pénzügyi bizottság ülése a fizetésrendezés ügyében d. u. 4 órakor.

Szept. 5-7. Borászati kongresszus Székelyhidon.

Szept. 6. Megyei közigazgatási ülés d. e. 9 órakor.

Szept. 7. Közigazgatási ülés a városnál d. u. 3 órakor.

Szept. 10. Kerékpárverseny a Sport-téren d. u. fél 3 órakor.

Szept. 10. D. e. 11 órakor a Harmonia rendkívüli közgyűlése a polgári fiúiskolában.

Szept. 16-17. Lóverseny.

Szept. 23-25. Lövészegylet tennisz-versenye.

Megint katonai rémmesék.

Mióta a válság folyik, egyre-másra megjelennek a lapokban olyan hírek, amelyek az országot megriasztják. Most a póttartalékosokat hívják be, azután a ténylegeseket tartják vissza — végül kiderül, hogy egyelőre mese az egész. Csak arra való volt, hogy az ország fiatalágának nyugalma megzavarja.

Tegnap is ilyen riasztó hír futotta be a várost a Friss Ujság révén. Az állott benne, hogy az egyéves önkénteseket, akik tanulmányaik befejezéseig halasztást kaptak tényleges szolgálatuk megkezdésére, most felsőbb rendeltetle beviták október elsejére irgalom nélkül.

Tegnap egész sereg fiatal ember rémülten sietett a hadkiegészítő parancsnoksághoz felvilágosításért. Ott aztán megnyugtatták őket, hogy a hír minden alapot nélkülöz.

Legilletékesebb helyről felhatalmaztak bennünket annak kijelentésére, hogy az önkéntesekre vonatkozólag *semmiféle szigorító rendelkezés nem történt és egyetlen egy önkéntest sem fognak most behívni, aki tanulmányai befejezése végett későbbre kapott halasztást.*

* **Védekezés a kolera ellen.** A belügyminiszter leiratot intézett tegnap Nagy-Várad város tanácsához, amelyben rámutat, hogy Oroszországban és Németországban az ázsiai kolera fellépését konstatálták, sőt a hazánkkal szomszédos Galiciában is fordultok elő kolera esetek. Felhívja a várost, hogy a legsürgő-

Szülők figyelmébe!

Az iskolai év bekezdésével

A gyermekek teljes és czélszerű felruházása

legolcsóbb árban, legnagyobb választékban

esakis

Leitner Lázár-nál

Nagyváradon, Zöldfa-utcán, a Zöldfa-kávéház ajtajával szemben eszközölhető.

sebben tegye meg a veszedelem elhárítására a szükséges intézkedéseket, hogy ha a veszedelem hazánkba is behuzoztatnánk, a vésszel szemben ne találjon bennünket készületlenül. A város tanácsa azonnal tárgyalás alá vette a miniszter leiratát, s utasította a rendőrkapitányt és a tiszti főorvost, hogy a kolera megállítását célzó és szükséges intézkedéseket nyolcz nap alatt a legszélesebb körben tegyék meg s különösen a köztisztaságra vonatkozólag a legmesszebb menő eljárásit fogantassák. Ha erre nézve a nevezett hatóságok közegeknek a jelentése beérkezik a tanácshoz, a polgármester a főorvossal együtt felülvizsgálatot tart nak, hogy meg lettek-e tartva a rendelkezések s az óvintézkedéseket fogantassák-e. Tegnap a rendőrség napszámossákkal hozzákezdett a Pecze folyó és Párizs-patak kifizetéséhez.

*** Nemzetközi kongresszusok a fővárosban.** Az ország szívében két nagy nemzetközi kongresszus ülészik. A *börtönügyi kongresszus*, amely a bűnözés sötét világában kíván a megtorló igazságszolgáltatás fáklyájával előbbre haladni és az állatorvosi kongresszus, amely a humanitárius szempontok mellett a hazai közgazdaság, jelesen az állatorvosi tekintetében bir kiváló fontossággal. Mindkét kongresszus egyuttal alkalmat nyújt hazánkban és a magyar fővárosnak arra, hogy haladását, tudományos színvonalát a magyar metropolisz szépségét teljes fényében, pompájában mutassa be a művelt külföld neves tudósai előtt. A börtönügyi nemzetközi kongresszus a hetedik, az állatorvosi a nyolczadik a maga nemében. Mindkét kongresszust a népszerű, erős magyaros érzésű *József* főherceg nyitja meg, aki a börtönügyi kongresszuson annak védnökét, a magyar királyt képviselte, míg az állatorvosok kongresszusának maga volt a védnöke. Fényes, előkelő közönség vett részt mindkét megnyitón, amelyek közül az állatorvosi kongresszusé vasárnap délután, a börtönügyi kongresszusé hétfőn délelőtt folyt le, mind a kettő az Akadémián. Vasárnap este a kongresszusok tagjainak tiszteletére fényes fogadás volt a budai királyi várban. Eddig tehát ünnepléssel telt el az idő. A nehéz munka most következik.

*** A tanítók nyugdíj-ügye.** Pár nappal ezelőtt szóvá tettük a tanítók sérelmét, hogy nyugdíj hátralékaikat négy részletben akarják levonni s ennek következtében egyik-másik tanító alig 12—20 koronát kapna négy hónapra át. Említettük azt is, hogy a városi tanács foglalkozott ez ügyvel s véleményt terjesztett a pénzügyigazgatósághoz, mely szerint azon tanítóknál, kiknél a nyugdíj hátralék 100 koronánál nagyobb összeget tesz ki, a levonást 12 hónap alatt eszközöljék. A pénzügyigazgatóság e véleményt magáévá tette s így ma vagy holnap a városnál visszafizetik a levont összeget, t. i. azoknak a tanítóknak, akiknek nyugdíjhátralékuk a 100 koronát meghaladja.

*** A honvédelmi miniszter rendelete.** A honvédelmi miniszter újabb leiratot intézett a törvényhatóságokhoz, amelyben a tartalékosok behívásáról intézkedik. A leirat szerint egyes törvényhatóságok a tartalékos és póttartalékos katonák és honvédek behívásánál azt kérték, hogy a védtörvény utasítás szerinti régi eljárás követeltesse. A miniszter, anélkül, hogy megnevezné az illető törvényhatóságokat, értesíti, hogy a kiegészítő parancsnokságoknak megengedte, miszerint a jövőben a posta útján való kézbesítés mellett az említett utasítás szerinti régi eljárást is követhetik.

*** A nagyváradai kapuczinus rendház új főnöke.** A kapuczinus rend nagyváraditárs-háza a szokásos idő leteltével új főnököt kapott. Az új házfőnök *Stark* Nikodem lett, aki már megérkezett Nagyváradra és átvette a rendház vezetését *Klédorfer* Lambertől, ki a megszabott időig szigorú pontossággal, teljes buzgalommal töltötte be tisztét. *Klédorfer* most másodfőnök lesz.

*** A vámszemélyzet kérelme.** A városi tisztviselők fizetés rendezése kapcsán tegnap ismét érkezett be egy kérvény a városhoz. Nagy-Várad város legértékesebb javadalmának kezelője: a vámszemélyzet adta be. Kéri, hogy a fizetés rendezésénél róluk is gondoskodják méltóképpen a város. Jóllehet, hogy a vámkezelést és a személyzet illetményeit nem régen szervezték és rendezték, de a fizetések dolgában nagyon mostohán bántak el a vámszemélyzettel. A vámszemélyzet egész idejét igénybe veszi a város s kötelességeik pontos teljesítése nagyon is érinti a város pénztárát. Télen-nyáron az idő viszontagságainak teljesen kivannak téve s ezáltal egészségük, testi épységük állandóan kockára van téve. S ezzel szemben tisztességes megélhetésükről sem gondoskodik a város. Mindentől eltekintve, nem csak méltányos, de észszerű is, hogy ezekkel a közegekkel ne bánjon mostohán a város, mert a garasoskodásnak a pénztár valhatja kárát. A kérelem teljes jogosult, s azt hisszük, nem is zárkozik el annak teljesítése elől a város.

*** A Vilmos huszárok gyakorlatának vége.** A 7-ik számú Vilmos német császár nevét viselő cs. és kir. huszárezred tisztikarának legnagyobb része már szombaton elhagyta az őszi gyakorlatok színhelyét s Debreczenbe érkezett. A legénység tegnap indult el s holnap érkezik Debreczenbe az ezred székhelyére. Az ezrednek Nagyvárad osztagja is Debreczenbe fog néhány napot időzni s onnan jönnek aztán haza Nagyváradra.

*** Az újságírók aradi országos kongresszusa.** Vasárnap Aradon megalakult az Újságírók Országos Szervezete. Magáról a kongresszusról röviden a következőkben számolunk be: A városháza dísztermében délután négy órakor kezdődött, a kongresszuson jelen volt *Institoris* Kálmán polgármester is. *Tiszti* Lajos korelnök meleg szavakban üdvözölte a kongresszust.

Institoris Kálmán polgármester üdvözölte ezután az ország sajtó munkáit. Az igazolások után *Ujváry* Péter (Szeged) Hosszabb beszédben ecseteli azokat az okokat, amely újságírók szervezkedését szükségessé tette. Végül a szervezet elnökének *Stauber* Józsefet ajánlotta.

Stauber József elfoglalta az elnöki széket, miután hálás köszönetet mondott a kartársak megtisztelő bizalmáért. *Szakács* Andor hosszabb felolvasást tartott a szervezkedő mozgalom keletkezéséről. Elnök telakarta olvastatni a szakszervezet alkotmányát. *Herczeg* Jenő azt indítványozta, hogy a szervezet alkotmányát vita nélkül fogadják el. Több felszólalás után a gyűlés elhatározta, hogy az alapszabályok részleteinek megvitatásába belebocsátkozik. *Róna* Lajos (Szeged) olvasta fel az újságíró-szakszervezet alapszabályait. *Liptay* a nagyváradai újságírók több észrevételét adta be, amelyek között legfontosabb az volt, hogy a kerületi rendszert töröljék. Nagyobb vita támadt e kérdésben. A közgyűlés a kerületi rendszer mellett döntött. Később *Liptay* elállt attól, hogy a nagyváradai újságírók további kifogásait előadja, mire a közgyűlés az alapszabálytervezetet további vita nélkül elfogadta.

Ezután a szakszervezet vezetőségének megválasztására került a sor. A szavazatok szedésére bizottságot küldtek ki, melynek elnöke *Biró* Pál lett. A szavazás eredménye a következő volt: Alelnök: *Sas Ede* (67 szavazattal), Ügyvezető igazgató: *Ujváry* Péter (65). Titkár: *Losonczy* Zoltán (58). Kacser *Romulusz* (52). Pénztáros: *Gallovi* Jenő (63). Ellenőr: *Lövész* Antal (64). Felügyelő-bizottság: *Désy* Béla el-

nök (65). *Vajda* Béla (63), *Ujlaki* Antal (63). Központi tanács: *Benedek* Arpád, *Biró* Pál, *Herczeg* Jenő, *Kopár* Ferencz, *Liptai* Károly, *Révész* Sándor, *Seres* Imre és *Szakács* Andor. Fővárosiak: *Buday* Barna (Hazánk), *Braun* Sándor (A Nap), *Perczel* Mór (Függ. Magyarország.) *Lakatos* Sándor (Az Ujság), *Beniczky* Ödön (Alkotmány), *Messer* Sándor (Pesti Napló).

A szavazás után elhatározták, hogy a kerületi tanácsokat bizzák meg a kerületek alakításával. Majd a vezetőségnek megadták a felhatalmazást arra, hogy a szervezet jelenlegi kiadásait az esetleges bevételek fedezzék.

Benedek Arpád írásbeli indítványát olvasták fel, amely a kassai brutalitás felett megbotránkozást fejez ki. *Benedek* szóval is megindokolta indítványát, amely azt ajánlja, hogy szólítsanak fel országgyűlési képviselőket, hogy interpelláljanak a parlamentben ez ügyben. *Benedek* indítványát lelkesedéssel fogadták el.

Sas Ede indítványára *Tiszti* Lajost és *Balasa* Armit tiszteletbeli tagoknak választották meg.

*** A városi tisztviselők fizetésrendezése.** A Nagy-Várad város tisztviselőinek és alkalmazottainak fizetésrendezése tárgyában készített javaslatra vonatkozólag a város tanácsa első sorban a pénzügyi szakszabotóság véleményét hallgatja meg. A szakszabotóság ma, kedden délután 3 órakor veszi tárgyalás alá a javaslatot, amelyet előreláthatólag nagyon megrostálnak, nem csak azért, mert óriási összeg újabb teherről van szó, amelynek fedezete nagyon gyenge alapon van kimutatva, hanem azért is, mert a főleg a megélhetésre szükséges minimális fizetéssel sem díjazott kisebb tisztviselők és alkalmazottakról nincsen benne kellőleg gondoskodva, míg a jobban dotált állások után 1000—1200 koronás emelések és pótlékok vannak felvéve.

*** Becsületsértő plakátok egy kereskedő ellen.** A nagyváradai kereskedelmi alkalmazottak szervező bizottsága aláírással, vasárnap hajnalban színes nagyobb alakú falragaszok jelentek meg a város falain amelyben *Czillér* Imre nagyváradai kereskedő és alkalmazottai között kötött szerződés volt közreadva és kommentárral kísérvé. Miután e kommentárban *Czillér* Imre becsületsértést és rágalmozást látott maga ellen fennforogni, ügyvédje útján feljelentést tett a falragasz szerkesztője és terjesztője ellen. Egyuttal a még ki nem ragasztott plakátok elkobzását kérve. *Eleméry* Ferencz bűnügyi kapitány miután meggyőződött, hogy a falragasz szövegében tényleg rágalmozás és becsület sértés foglaltatik a feljelentővel szemben a kérelemnek helyt adott s mintegy 500 falragaszt elkoboztatott. A falragasz szövegének szerzője személyében *Rippner* Vilmos kereskedő segéd jelentkezett aki azt adta elő, hogy e falragaszt a szakegylet megbízásából szerkesztette. És ezeket nem kiragasztatni hanem a közönség körében szétosztatni, akarták miközben a rendőrség tőlük a még megmaradt példányokat elkobozta. *Rippner* Vilmos ellen valamint egyidejűleg *Lázár* Miksa kereskedőseged ellen aki a terjesztéssel volt megbízva, az eljárást *Eleméry* Ferencz bűnügyi kapitány megindította.

*** Az inség fenyeget Biharmegyében.** Nagyon szomorú jelentés érkezett a sárréti járás főszolgabirójától Biharmegye alispánjához, amelyben feltárja az ottani lakosság ijesztő helyzetét, az egymást követő két év rendkívüli rossz időjárása miatt. A múlt évi és ez évi szárazság az azelőtt jó módban élő lakosságot inségbe juttatta. Az egymást követő két szárazság tönkre tette a gazdálkodó közönséget amely most tömegesen vándorol ki. A kereskedelmi miniszter ez év elején értesítette Biharmegyét, hogy a berettyó-ujfalui-bakonyseg-bárándi határszéli s abból kiágazó biharudvasi-szerepi közutak kiépítését 392,282 kor. 33 fillér költ-

séggel megállapította, azonban a munkálatok keresztülvitelét felfüggesztette, mert nincsen költségvetés és felhatalmazás. *Bakats Béla* tőszolgabíró, a lakosság szomorú helyzetére való tekintettel kéri a vármegye alispánját, hogy az utak kiépítését, mint inségmunkát engedélyezze a miniszter, a lakosság kétségbeejtő helyzetére való tekintettel.

* **Mezey Mihály tüzoltó főparancsnoki jubileuma.** A nagyváradai önkéntes tüzoltó egyesület nevezetes ünnepet ül szombaton, szeptember 9-én, *Mezey Mihály* kir. közjegyző 25 éves parancsnoki szolgálatának évfordulóját. Az ünnepségben részt vesz az egyesülettel Nagyvárad város társadalma is, mert e város minden polgára tudja, hogy Mezey Mihály e huszonöt év alatt mit tett az egyesület érdekében s mily nagy hála kötelezte le az egész várost a tüzoltó intézmény istápolásával. Az ünnepség első része a tüzoltó őrtanyán fog lefolyni. Itt az említett napon, szeptember 4-én este 7 órakor lesz a gyülekezés, fél nyolc órakor pedig diszközgyűlés lesz, amelyre az ünnepeltet küldöttség hívja meg. A közgyűlésben díszszakasz élén átnyújtják az egyleti tagok emlékalbumát és a közgyűlés jegyzőkönyvét. Utánna fél 9 órakor a »Nemzeti« szálloda éttermében diszvacsoza lesz Mezey Mihály tiszteletére. Az ünnepségre a meghívókat az egyesület már kibocsátotta.

* **Eljegyzés.** *Margitai* Genkát, a császártornyai képezde érdemes igazgatójának leányát, kit városunkban is sokan ismernek, eljegyezte *boldogfalvi Farkas* Lajos, a Festetich-uradalom egyik intézője.

* **Szabályrendelet a csatornákról.** A csatornákról alkotott szabályrendelet-tervezetet tárgyalta tegnap délelőtt Nagy Várad város tanácsa s azt úgy pénzügyi részleteibe, mint általánosságban, lényeges módosításokkal elfogadta. A szabályrendeletnek a büntető határozatokra vonatkozó részénél két új szakaszt iktatott be. Ezek szerint kihágásnak minősíti a szabályzat, ha valaki oly tárgyat dob a csatornába, amely a víz befolyását akadályozza. A szabályrendeletet a módosítások után kinyomatják s a jogügyi bizottságnak adják ki véleményezés céljából.

* **Veni Sancte a középiskolákban.** A nagyváradai premontrei főgimnáziumban és az állami főreáliskolában tegnap hétfőn volt az új tanév ünnepélyes megnyitása. A főgimnázium növendékei tanáraik vezetése alatt a rendi templomban hallgattak Veni Sancte-s szent misét, majd az intézet disztermében ment végbe a tanév megnyitása. *Novotny* S. Alfonz igazgató intézett az ifjakhoz magvas, szép buzdító szavakat. Délben a rend ebédet adott. — *Az állami főreáliskola* katolikus növendékei a Szent László templomban voltak a Szentlelket segítségével hívó szent misén, melyet *Beke* Boldizsár, premontrei rendű főgimnáziumi tanár végzett, azután az intézetben *Stauber* József intézett munkára serkentő beszédet a növendékekhez. Majd felolvasták a rendszabályokat.

* **Kellemetlen meglepetés.** Az iparos ifjak vasárnapi előadásán, mint felkért tánczos *Schwarcz* Mihály öltözködés előtt pénztárczáját, melyben két zálog czédula és 16 korona készpénze volt, csizmájába dugta, táncz után keresve tárczáját, meglepetésére annak hült helyét találta. Először azt gondolta, hogy álmodik, mikor azonban meggyőződött róla, hogy a ridég valóságos látja, azon óhajának adott kifejezést, hogy nem banná, ha a 16 korona megmaradna új tulajdonosánál, csak a két czédula vissza kívánczó sóhaját venné figyelembe a most körülbelől mulató pácziens.

* **Borzalmas öngyilkosság.** Trencsénből írják; *Lipovszky* János 28 éves csabai legény a berobogó vonat elé a sinekre fektet és a mozdony kerekei a szó szoros értelmében leszelték fejét. Tettét hir szerint azért követte el, mert szülei nem akartak házasságába beleegyezni.

* **A kereskedelmi miniszter a vasuti munkásokért.** *Vörös* László kereskedelmi miniszter terjedelmes rendeletet bocsátott ki a vasuti munkások helyzetének javítása érdekében, melynek már régen meg kellett volna történni. A rendelet fontosabb intézkedései a következők: A régi idők óta szolgáló elhatározásos és jó munkások 8 napra terjedő szabadságot kapnak évenként, napi bérük élvezete mellett. A miniszter megadja az előzetes engedélyt ahhoz, hogy a magyar vasutasok országos szövetsége megalakíttassék. Legfontosabb a miniszternek a munkások abbéli panaszára vonatkozó elhatározása, hogy szolgálatuk ideiglenes voltánál fogva bármikor és minden indoklás nélkül elbocsáthatók. Erre nézve a miniszter elrendeli, hogy oly vasutas, aki legalább három éve él az államvasutak szolgálatában, a szolgálatból csakis azon okok alapján bocsátható el, amelyek miatt az államvasut hivatalnokainak és egyéb véglegesen alkalmazottainak szolgálati éve is felbontható. Ezzel az intézkedéssel tehát véglegesíti a vasuti munkásokat a miniszter.

* **Fertőző betegségek Bihar megyében.** A vármegye főorvos helyettese betegjlesztette Bihar-megye alispánjához. Ebből örvedetesen látjuk, hogy járványról Bihar-megye területén szó sem lehet, csak szórványosan fordulnak elő fertőző betegségek, mint minden évben. Az alábbi számokból kitűnik ez világosan. Végre is Bihar-megye 495 községében néhány fertőző betegség még nem járvány, annál-inkább, mert a betegülések nagyon is megoszlanak a községek között. Augusztus 11-ik felében, 15-től 31-ig a következő fertőző betegségek fordultak elő a megye területén: agygerincz-agyhártyalob 1; — hőkhurut 5, — tifusz 8, kanyaró 32; — vörheny 9, ronszoló toroklob 9.

* **Elgázolta a vasut.** *Glicze* Vaszali több van Duseden, de úgy látszik egyiküket sem valami nagyon szereti a szivtelen Fortuna. Egyiket a másik után viszi sirba a balsors, a szerencsétlenség. Minap adtunk hirt az egyik hasonló nevű oláhpaszt haláláról, akit verekedés közben agyonütöttek. Most a másikat gázolta el a vonat. *Glicze* Vaszali dusedi lakos szombaton este egyegyed kilencz óra tájban teljesen részeg állapotban dülögött hazafelé a vasut mentén húzódó fűzesen keresztül. Vesztere akkor botorkált a sinek közelében, amikor a 6864. számú tehervonat Szombatság felől, Nánhegyes állomásról Dobrest felé haladt. Amint a vonat kanyarodóhoz ért, *Glicze* a sűrű fűzesből át akart menni a sineken, mit sem látva, nem hallva a körülötte történőkből. A vonat a 82. és 83. távolságjelző között *Glicze* Vaszalit elütötte és derékban ketté hasította. A vonatvezetőt felelősség nem terheli.

* **Temetés.** Kissé elkésve kapjuk az értesítést *Érmindszent* község elhunyt derék lelkipásztorának *Turner* Mihály esperes-plébánosnak temetéséről. Az elhunyt plébánost igen nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra. A végtisztességen ott volt az egész kerületi papság s a hivek igen nagy számban. Résztvettek a temetésen a környékbeli intelligenciából többek közt báró *Wécsy* Király-Daróczi, *Balássy* földbirtokos, *Cse*l gazdatiszt, *Récsey* református és több gör. kath. pap. A besztertelést *Balássy* Béla tasnádi plébános végezte, megelőzőleg pedig *Krisztik* János királydaróczi plébános szintén segédlettel engesztelő gyászmisét mondott. A gyászszertartás végzetével a nagy gyászmenet a temetőbe vonult

ki, hol ima s ismételt beszentelés után az elhunyt lelkipásztor földi porát átadták az enyészetnek.

* **Lopások.** *Schwartz* Farkas kereskedő segéd panaszolja, hogy az udvaron felakasztott ruhája zsebéből 8 korona 24 fillérje eltűnt. A rendőrség már a tolvaj nyomában van. — *Puskás* Ferenczné panaszt emelt a rendőrségnél, hogy szobájában elhelyezett nyitott ládjából 10 korona pénzt ellopták, a lopással lakótársnőjét *Kerekes* Lajosnét gyanusítja, aki időközben eltávozott Nagyváradról. — *Bernáth* Mihályné tegnap reggel a piacra menvén, *Kurucz* János nevű kocsisát otthon hagyta, hogy a gyermekekre vigyázzon. Ez megbízatását úgy végezte, hogy a szobában levő szekrényt feltörve abból cseledkönyvét és asszonyától 27 korona készpénzt magához véve megszökött. *Károsnó* panaszára az eljárás *Kurucz* ellen, ki nek tartózkodási helye már a rendőrség előtt ismeretes, megindított. — *Özv. Iván* Józsefné lakásából az ágyon elhelyezve volt pénzes táskából 6 korona, továbbá a szekrényből 4 korona értékű fehér vászon aszfalterítő tegnap reggel eltűnt. *Károsnó* a lopással *Molnár* Mihálynét gyanusítja annyival is inkább, mert utóbb nevezett tegnap a városból megszökött.

* **Elveszett** folyó hó 3-án este 7—8 óra között a Szent László temetőtől a Telekutczai *Konrád* házig egy ezüst óra K. R. monogrammal.

* **Időjelzés.** A magyar királyi központi meteorológiai intézet időjelzése szeptember hó 5-ére: változékony, szeles, enyhe, sok helyütt csapadék.

Iskola év kezdetére!

Gyermekek felruházására
kalapok, czipők, fehérneműk, keztyűk, harisnyák
stb. feltűnő olcsón
FÁBRY TESTVÉREK Fő-utczai
keresztény áruházában sze-
rezhetők be.

Ugyanott 2 fiatal segéd és
2 tanuló felvétik.

Pannonia étterme és télikert.

Első minőségű **Dréher-féle KORONA-SÖR**, termelőktől beszerzett kitűnő **BOROK**; továbbá izletes villás-reggeli zóna szerint is kiszolgálva 20 fillérért.

Tisztelettel

KARNER GYULA vendéglős.

x Felhívjuk a t. olvasó közönség figyelmét **Mitteiler Ede** férfi-szabó mai számunkban közzölt hirdetésére.

IRODALOM.

Az Örökimádás című folyóirat augusztust (8) száma a következő tartalommal jelent meg:

Az öntudatos áldozás. — A negyvenórai szentségimágás. — Kalazenti szent József. — Az alpesi rózsza. — Az Oltáriszentség tisztelete a czeheknél. — Öreg első-áldozók. — Ha azt tudtuk volna! — Az Euchariszta zenéje. — Sötét éjből az igaz világosságra. — Oltáregyesületi ügyek. — Elmélkedés a legfölségesebb Oltári szentségről. — Kimutatás. — Hirdetések

E valóban életrevaló folyóirat a Központi Oltáregyesület (Budapest, IX. ker., Rákos-utca

5.) kiadásban jelenik meg s előfizetési ára egy évre csak 3 korona. Ajánljuk t. olvasóink pártfogásába.

SZINHÁZ.

Iparos ifjak előadása. Derék iparos ifjaink vasárnap adták elő másodszer Lukács Sándor Az asszony verve jó című népszínművét. Sok tapsot kapott Balog Lajos (Csákány Pista) hű alakításával, kellemes énekével, és Kovács Mihály (Dudás), Köffer Béla (Bogár) Felvonás közben Antalfyné Hoódy Anna tanítóné most végzett növendékei, kiket a műkedvelők kértek fel közreműködésre, három táncot lejtettek kiváló ügyességgel. A tánczókat többször hívták a lámpák elé sőt Antalfy Margitka, ki a keringőt lejtette szép virág csokrot kapott, csokrot kapott még Fhon Irénke, ki Szabó Pistával a kék vokot tánczolta. A magyar vígadó négy pár lejtette, kik közül legkedvesebb volt Vicsay Etuska és Antalfy Margitka. Az előadást telt ház nézte végig.

EGYESÜLETEK.

Magántisztviselők vitaülése. A »Nagyvárad magántisztviselők egyesülete« ma, kedden este fél 9 órakor vitaülést tart, melynek tárgya: az alapszabályok módosítása. Előadó: Schwarcz Izidor alelnök. A tagok ez uton kéretnek minél nagyobb számban való megjelenésre.

Orvosok gyűlése. A »Biharmegyei Orvos-Gyógyszerész- és Természettudományi-Egylet« folyó évi szeptember hó 7-én délután 5 órakor a bábaképző intézet tantermében ülést tart, melyen Alexander Lajos városi állatorvos tart szakelőadást: »Élősdiek által termelt mérgek« czímen.

Igazságszolgáltatás.

Disznótortban. Svegyik Györgynél Alma-szeghután vigan voltak egy zuzmarás téli estén, barátságos, meleg szobában. Disznótort tartottak. Ami végre is nem utolsó dolog. Pápai János és Gocsola János is hivatalosak voltak feleségestől a lakomára. Hurka, kolbász, töpörtő, megymás, jóízűen fogyott a disznóság. Hogy jobban csuszszék a sok jófalat, pálinkát ittak rá, amitől aztán hejehuzásra támadt kedvük. Elkezdtek hát tánczolni. Azonban, nyelvek és fülek csönd. Táncz közben, mint annyiszor már, valami baj támadt ezuttal is. És pedig. Pápai János nagy mértékben visszaélt a vendégjoggal. Valami igen csunya szót talált mondani Gocsola János érdeimes hitestársának. Azt mondta neki, hogy ő — olyan. De még azt is megmondta, hogy — milyen. Ebből parázs összeszólalkozás keletkezett, amelyben Pápai nem hogy a csöndes visszavonulást kereste volna, hanem még a felesége is támadó álláspontra helyezkedett. Az meg Gocsolát szidalmozta.

Most következett a drámai fordulat. Pápai földhöz vágta Gocsolát, csakugy nyekkent. Még ez nem volt elég. Mikor Gocsola a földön hempergett, amolyan Kinizsi Pál hajlandóságai támadtak Pápainak. Egyik lábára ráhágott Gocsolának, a másikat a levegőbe ránczította a jámbornak. Mignem aztán Roncsák Gábor és Hebiák József szabadították ki kellemetlen helyzetéből.

Pápai ekkor föltűnés nélkül távozott, ott-hon vasvillát vett magához, ugy leste Gocsolát a Svegyik-ház előtt s mikor gyanútlanul hazafelé botorkált, ugy elverte, hogy hat hétig fe-

küdt bele. Így végződött a kedélyesen indult szomorura fordult disznótort, amely után 120 koronába kiegyeztek volna Gocsola és Pápai, miután azonban hivatalból üldözendő büncselekményről volt szó, az ügy mégis csak bírói utra került. A törvényszék első büntető tanácsa tegnap Pápai Jánost súlyos testi sértés büntetéseért 8 havi börtönrre ítélte.

A jó család. Tóth Sándor székelyhídi 17 éves vargaines egyik, az utcán haladó koscsiról börtöndöt lopott. Gazdag zsákmányt sejtve vitte haza, mikor azonban atyja Tóth Ferencz és bátyja Tóth József jelenlétében fölbontotta, nagy csalódás érte valamennyiüket. Mindössze zsidó ájtatossági tárgyakat találtak benne. Szíjjakat, imakönyvet s a tizparancsolatos tokot. Ezeket aztán összetörték, szétszaggatták tűzbe dobták. Csak a börtöndnek vették hasznát. Tegnap ezért ültek a vádlottak padján.

Tóth Ferencz ezenkívül egyébért is. Weisz József kereskedőtől ellopott az udvarról egy poharat, Molnár Ákos országgyűlési képviselő pinczejéből egy bádogvedret lánczczal, özvegy Patakiné háza elől elvitt az utcáról egy bádog kannát. Ugyancsak elvitt egy húzós mérleget, amelyet szintén valahol az utcán szedett föl. Kindili József padlásáról éjjel tyukot csent el, Tótháti Jánostól meg egy kis kosár szőlőt.

A törvényszék Tóth Sándort 6 havi börtönrre és 3 évi hivatalvesztésre, Tóth Józsefet 8 napi fogházra és 1 évi hivatalvesztésre, végül Tóth Ferenczet 3 havi fogházra és 10 korona pénzbüntetésre ítélte.

A haragos csizmadia. Cseri János csizmadia legény pityókás állapotban szunyókált fényes nappal Berger Mór pálinkamérése előtt a Szent János-utca sarkán, amelyet köznyelven maig is csak Pokol utcának hívnak. Balogh Ferencz közrendőr kellő energiával élesztgette az alvót. Ugy, hogy az bele esett az utca porába. Ettől aztán annyira felébredt, hogy a rendőrt kupán vágta, amitől a sipkája a Pokol-utczába repült. A rendőr erre pokoli pofonnal felelt. Csakugy zúgott. Cseri bicskát rántott. Mészáros János kifőző, aki Berger boltjában volt, ekkor a veszélyeztetett közrend segítségre sietett. Cseri aztán hosszas aktív rezisztencia után megadta magát s a dutyiba került. Tegnap hatóság elleni erőszak vétsége miatt 1 havi fogházra ítélték.

MULATSÁG.

Próba-bál. Antalfy né Hódy Anna szeptember hó 2-án, saját tánczintézetében. Körös-utca 1 sz. alatt tartotta kitűnő cigány-zene mellett zártkörű próbabálját. A most végzett tanítványok közül szülő tánczókat lejtettek kiváló ügyességgel: G. Szabó Etuska, Somlay Jolánka, G. Szabó Lajos, Stern Miklós — a magyar toborzót. Szabó Magduska, Antalfy Margitka és G. Szabó Pista — a hármas keringőt. Vicsay Mariska, Juhász Margitka, Somlay Ilonka, Körmendy Margitka, Silberstein Margitka — a tréfás polkát. Különösen nagy tetszéssel fogadta a szép számú közönség a Patkó Sárika négy éves baba — kora tánczát. A bál alatt a tanítványok haláljuk jeléül szép emléktárgyat adtak át a kiváló ballet mester-nőnek, kit fáradságos munkásságának elért szép eredményeért a közönség is nagy ovációkban részesített. Mint értesültünk a legközelebbi idény szerdán f. hó 6-án veszi kezdetét, ez idény alatt is, mint előre látszik, szép számú tanítvány fogja látogatni a szép sikereket produkáló tánczintézetet.

Hangverseny Élesden. Folyó évi szeptember hó 2-án Élesden, az »Erzsébet« szálloda nagytermében özv. Szikszay Józsefné, Bérczy Gabika, Farkas Imre, M. Bérczy Ernő és ifj. Bérczy Imre közreműködésével fényesen sikerült hangversenyt rendezett a következő műsorral: Nyitány. Concert induló, Csanády Virgiltől, zongorán előadta a szerző. 2. Magyar ábr-

ránd. Csanády Virgiltől. Zongorán előadta a szerző. 3. Költemények. Farkas Imrétől, szavalta a szerző. 4. Részlet a Lehár Ferencz »Drótostót« című operettjéből. Énekelte Bérczy Gabika, zongorán kísérte özv. Szikszay Józsefné. 5. »Rákóczy kesergője« Csanády Virgiltől. Zongorán előadta a szerző. 6. »Cox és Box«, vigjáték egy felvonásban. Marton M-től. Előadták: Bérczy Gabika, ifj. Bérczy Imre és M. Bérczy Ernő. 7. »Kossuth Hymnus« és »Talpra magyar«, Csanády Virgiltől. Előadta a szerző. 8. »Elrepült a fecske« szövegét írta Antal Iván, zenéjét: Csanády Virgil. Éneklte: Bérczy Gabika, zongorán kíséri a szerző. 9. »Balatoni ábránd«, Csanády Virgiltől. Zongorán előadja: a szerző. 10. »Rákóczy induló«, zongorán előadja: Csanády Virgil. A szépen sikerült előadáson a következők neveit sikerült feljegyezni: Gróf Zichy Ödön, dr. Timár Miksa és neje. Br. Diechsler Rezső, Timár László és neje Vlaszaty Ödön és neje. Bérczy Imre és családja: Bartos Adorján és neje, Juricskay Zoltán és családja, Kocsis Béla és neje, dr. Sámson Márton és neje, Wesselényi Kálmán és neje Szilágyi Menyhért és neje, Bereczky Sándorné, Szücs István Jansa Gyula Fazekas Lajos, Széles Gyula, Osváth Jenő, Beóthy Dávid stb. A hangverseny után vacsora volt Kádár János kitűnő vendéglőjében.

TANÜGY.

Beiratások a kereskedő-tanoncziskolába.

Az 1905—1906-iki tanévre a beiratások szeptember 6-ától kezdődőleg fognak megtörténni — mindig délután 4 órától 6-ig; 8-án és 10-én d. e. 9 órától.

Az előkészítő osztályban azok a tanonczok vétetnek föl, kik az elemi iskola IV-ik osztályát sikerrel végezték.

A tanoncziskola I. osztályába azok léphetnek, kik a középiskola vagy polgári iskola II-ik osztályából mutatnak föl bizonyítványt, minden tárgyból legalább elégséges eredményel.

A II-ik és III-ik osztályban való fölvételre az előző tanoncziskolai osztály sikeres elvégzése jogosít.

Első beiratáskor a tanonczszerződést is be kell mutatni.

A beiratáskor fizetendő 20 korona tandíj fejében és 30 fillér az ellenőrző könyvecskéért, 60 fillér könyvtáridij.

Az előadások szeptember hó 17-én okvetlenül megkezdődnek tekintet nélkül az addig beirt tanulók számára. Aki tehát tanonczát a jelzett határidőig beiratni elmulasztja, az elsőfoku iparhatóságnál be fogjelentetni a további szigorú eljárás végett.

E helyen figyelmeztetem a tanoncztartó főnököket az 1884-ik ipartörvén 17. t.-cz. 82. §-ára, amely határozottan kimondja, hogy a tanoncz, amíg a tanítás ideje tart, köteles iskolába járni. Ennélfogva az iskolai év folyamán bármikor felfogadott tanonczot okvetlenül be kell iratni, különben az első foku iparhatóság a mulasztók ellen az igazgatóság bejelentése alapján, a törvényes lépéseket szigoruan meg fogja tenni.

Arra is felhívom még a főnökök figyelmét, hogy a tanonczaik ellenőrző könyvecskéjét a tanítás minden napján a megfelelő rovatban írják alá ellenőrzés végett, mert tanonczaik igazolatlan óramulasztásáért az esetben is felelősek, ha iskolába eltávoztak ugyan az üzletből, az előadáson azonban nem voltak jelen. A tanulónak előadáson való megjelenését napi bélyegzővel tünteti fel az igazgatóság.

Egyéb tudnivaló a beírás alkalmával fog a tanonczokkal közöltetni.

Nagy-Váradon, 1905. szeptember hó 4-én.

Dr. Kovács S. János
igazgató.

Tanfolyamok a magántisztviselők egyesületében. A »Nagyvárad magántisztviselők egyesülete« az idén is tanfolyamokat létesít német, francia, angol és olasz nyelvből, valamint magyar és német gyorsírásból. A tanfolyamok szeptember 15-én kezdődnek elsőrendű szakemberek vezetése alatt és azokon mérsékelt díjazás mellett résztvehetnek, a kik legkésőbb szeptember hó 12-ig felvételre jelentkeznek. Erre vonatkozó bejelentések esténként fél 9 és fél 10 óra között az egyesületi helyiségben (Füchsl-palota I. em.) Pfeifer Lajosnál a tanfolyam bizottság elnökénél eszközölendők.

TÁVIRATOK.

A vezérőbizottság ülése.

Budapest, szept. 4. (Saját tud. táv.) A vezérőbizottság holnapi ülésének tárgysorozata egy estilap értesülése szerint a következő:

1. A politikai helyzet megbeszélése.
2. Az általános választói jog.
3. A kormány vád alá helyezése.
4. A Zeysig-féle röpirat.

Andrássy hír szerint az általános választói jog ellen fog nyilatkozni.

Fejérváry álmai.

Budapest, szept. 4. (Saját tud. táv.) A kormány felhivatalosa vezércikkében azt írja, hogy Fejérváry még mindig erősen bizik benne, hogy a koronával egyetérve alkalmas programot sikerül egybeállítania a kibontakozásra. Azt hiszi, hogy fáradozása a kibékítés munkájában diadalra fog jutni. A kibontakozás programjának központja az általános választási jog.

A belügynök képviselőjelölt.

Budapest, szept. 4. (Saját tud. táv.) Avramescu Pallonius a németbogatáni kerület lemondott képviselője szombaton bucsuzott a választóitól s figyelmükbe ajánlotta Kristóffy. Az ellenzék jelöltje Panajott Mihály.

Az oláhok a kormány mellett.

Budapest, szept. 4. (Saját tud. táv.) Russu-Sirianu János a kisjenői választókerület képviselője most járja be községeit. A koalíció ellen agítál, a népet adófizetésre, katonasállításra biztatja. A szebeni szeptember 17-én lefolyó nemzeti gyűlés hódoló fölratot fog fölterjeszteni a királyhoz, melyben ugyancsak a koalíció elítélésével a két évi katonaszkodást és az általános választási jogot kérelmezi.

Szétugrasztott szoczialisták.

Budapest, szept. 4. (Saját tud. táv.) A szoczialisták tegnap Nagyenyeden próbáltak gyűlést tartani. A nép azonban paradicsommal, záptojással szétkergette őket, csak a csendőrség mentette meg a szónokokat nagyobb veréstől.

Kristóffy szövetségesei.

Budapest, szept. 4. (Saját tud. táv.) A M—g arról értesül, hogy Kristóffy most a gyártulajdonosokkal tárgyal, akiket rá

akar bírni, hogy a szeptember 15-iki tüntető séta alkalmával ne vonják le a munkások napi bérét. Ha mégis levonják, ez esetre ő fizeti ki a titkos kasszából.

Kossuth hazaérkezése.

Budapest, szept. 4. (Saját tud. táv.) Kossuth ma érkezett meg battonyáról. Csütörtökön ismét elutazik, Szabadkára, ahol az iparosok kongresszusát fogja megnyitni.

Csikmegye ellentállása.

Budapest, szept. 4. (Saját tud. táv.) Török Ferencz csikkarczfalvai képviselő indítványt nyújtott be a törvényhatósághoz az adók, ujonczok megtagadása s az inflószózat félretétele ügyében. Az indítványt a legközelebb egybehívandó rendkívüli közgyűlés fogja határozattá emelni.

A béke.

Adatok a békekötéshez.

Budapest, szept. 4. (Saját tud. táv.) A Reuter jelentéi Portsmouthból, hogy a mikádó Rooseveltt üdvözlő táviratára a következő távirattal válaszolt:

Örömmel vettem az ön táviratát és szívesen köszönöm önzetlen és kitartó fáradozását, nagyrabecsülöm a béke értékét, amelyet Önnek köszönhetek és biztosíthatom, hogy hálásan ismerem el annak a szerepnek a fontosságát, amelyet Ön a béke kiküzdése körül vitt, amely a szélső Kelet jólétének és tartós nyugalmanak alapját fogja képezni.

Budapest, szept. 4. (Saját tud. távirata.) Krisztániából jelentik, hogy a norvég lapok sajnálják, hogy Rooseveltt elnök a békedíjat ebben az évben már nem kaphatja meg, mert az ajánlásnak minden évben február 1-ig kell megtörténni. A jövő évben azonban Rooseveltt a békedíjat mindenesetre megkapja.

Budapest, szept. 4. (Saját tud. táv.) New-Yorkból jelentik, hogy Rooseveltt által tervezett békelakoma elmarad, mert a japánok kijelentették, hogy nem hajlandók azon résztvenni.

Budapest, szeptember 4. (Saját tud. táv.) Londoni jelentések szerint *Mandszuria kiürítésére* nézve elhatározták, hogy úgy az oroszok, mint a japánok 18 hó alatt tartoznak kivonulni. Az oroszok a részükre megmaradt vasut erősítésére legföllebb 10 embert tarthatnak kilométerenkint.

Budapest, szept. 4. (Saját tud. távirata.) A Temps híradása szerint Pétervárról az a jelentés érkezik hogy a Port-Arthur védelmében részt vett összes katonákat emlékéremmel fogják kitüntetni. Ezzel szemben azonban *Nebogatov összes tisztjeit*, még azokat is akik a csuszimai csatában megsebesültek, *megfosztják rangjuktól.*

Budapest, szept. 4. (Saját tud. távirata.) A római Tribuna arról értesül, hogy bár a nép a békével elégedetlen és zúgolódik, a forradalmi híresztelések nem felelnek meg a valóságnak. A kábel összeköttetés igaz, megszakadt. Ezt azonban nem a japánok okozták, hanem a dühöngő tájtun.

Budapest, szept. 4. (Saját tud. táv.) Pétervárról ismételve jelentik, hogy jövő héten döntik el a felelős orosz minisztérium kinevezésének kérdését. Az új miniszterelnök Witte lesz.

A szerződés.

Budapest, szeptember 4. (Saját tud. táv.) A Reuth portsmouthi jelentése szerint Martens tanár tegnapelőtt közölte a sajtó képviselőivel, hogy az értekezletnek nem kell több ülést tartania, mert a még hátralevő teendőket a titkárok fogják elvégezhetni. Ezzel szemben Takahira kijelentette, hogy a békekövetek ma egy vagy több ülést is tartanak, de reméli, hogy a békeszerződést ma aláírják. Hír szerint a szerződéshez négy pótlás járul, amelyek a szerződésben fel nem dolgozott kérdésekkel foglalkoznak.

Budapest, szept. 4. (Saját tud. táv.) Londonból jelentik, hogy a békeszerződést ma délután 5 órakor fogják aláírni. A szerződés tizenhét cikkből és rövid bevezetésből áll. A szerződést kivonatolva megtávirják Pétervárra és Tokióba. Ezenkívül a teljes szöveget a szerződés szövegezői személyesen fogják majd bemutatni az őket megbízó uralkodóknak. A szerződés ratifikálása ötven napon belül kicserélendő. A japán békekövetek valószínűleg már holnap, az oroszok szerdán elhagyhatják Portsmouthot.

REGÉNYCSARNOK.

Szomszéd kisbojtárja.

— Elbeszélés. —

Írta: Akhandezs István.

Messze-messze sík pusztá terül. Hegynek, dombnak nyoma sincs, csak itt-ott zöldel egy kis nyír és fűzfa erdőcske, mely az egyhangú síkságban némi változást idéz elő.

Északról kislelcska tornya fénylik. A rekkenő hőségben lefelé fordított mását mutatja a csalfa délibáb — a pusztá szélben. Nyár van, forrón süt a nap szinte perzsel.

Emberről nem látni sehol, csak a falu alatt legelész szétszórtan egy birka nyáj. Úgy látszik bojtárjok nem sokat törődik a legelésző nyájjal, mert nagyon elmerülve beszélget egy karcsu lánnyal, hátát a kut rozszant kávájának vetve.

— Magda! miért sietsz olyan nagyon? — Olyan ritkán találkozunk s te mégis úgy sietsz.

— Sietek! — szól a lány, mintha nem ismernéd András Juli néném, tudod, hogy milyen, mennyire vigyáz rám a dologba megdolgoztat azért, amit megesezem.

— Magda édes! folytatá a legény, nem soká tart már ez, csak még egy kicsit várakozzál. — Szegény vagyok tudod, de boldog, szeretlek igazán, szívből. — Te is szegény vagy, árvák vagyunk, de ne búsulj, megsegít az Isten, csak szeress.

— Te Magda! mit keres mostanába minden nap itt kün a pusztán Klári? — Majd minden nap ki jön, aztán úgy csinálja, hogy velem találkozik, s mindig te rólad, meg a tisztartó fiáról, Sőreghy Tihamér úrfiról beszél.

— Tudom Magda, hogy szeretsz! de mégis nem szeretem én, hogy az úrfi utánad jár. — Járjon ő csak úri kisasszonyok után, derék ember, úr, ne törődjék veled, hanem keressen magáhozvalót.

— Én hozzám is jó szívvel van az úrfi, folytatá a legény, hívogat mindég számadónak. »Gyere hozzánk András, mondogatja, jódolgod lesz, nem leszel olyan kisbojtárféle oszt, megházahodhatol. — Tudod Magda, együtt gyerekeskedtünk Tihamér úrfival, nem is haragszom én rá, csak te utánad ne járna, mert, ha eszembe jut mit Klári beszél, hát elfog a gyűlölség, aztán ilyenkor egész idegen előttem az úrfi.

Magda egy nagyot sóhajtott s szomoruan szólt:

— Nem igaz abból egy szó se amit Klári beszél, nem tudom mi lelte mostanába, hogy olyan nagyon útjába vagyok. Ezelőtt olyan jó volt mint a falat kenyér most mindég csak hibát keres bennem. Nem tudom mit vétettem neki? — Isten áldjon meg András, — megyek. mert majd szidást kapok Juli nénitől.

Felvette korsóját a lány, s indult a faluba otthagya a legényt a pusztaszéli kútnál. Igazán megnézni való lány. Gyönyörű teremtés, csak ne volna olyan kisasszonyos fehér arcza, szép kék szeme, egészen kiválik a többi sárbereki lányok közül. De a legény is hozzá való, erős magastermetű, széles vállu legény: napsütötte barna arczához nagyon jól áll, a felkunkorodó kis fekete bajusz. Nagy fekete szeméit be árnyékolják a hosszú szem-pillák.

(Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Sz. S. Helyben. Az a szerkesztői üzenet a Sz—g esütörtöki számában olvasható.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, szept. 4.

Buza okt. — — — — —	15.86
Rozs okt.-re — — — — —	12.84
Tengeri április 1906. — — — — —	16.74
Zab ápr.-ra — — — — —	12.22
Repeze aug.-ra — — — — —	24.90

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905. szept. 4-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	11.60
Magyar koronajárdék 4%	— — —	98.15

Magyar koronajárdék 3 1/2%	— — —	87.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	96.75
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	97.50
Magyar nyereséj sorsjegy-kölcson	— — —	217.55
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcson	— — —	166.—
Osztrák járdék papirban	— — —	100.30
Osztrák járdék ezüstben	— — —	101.20
Osztrák járdék aranyban	— — —	119.50
Osztrák korona járdék	— — —	100.50
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	158.—
Osztrák-magyar bankrészevény	— — —	16.30

Magyar hitelbank részvény	— — —	790.—
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	661.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	675.—
20 frankos arany (Napolendor)	— — —	19.01
Német birodalmi márka	— — —	117.32
London vista	— — —	239.80
Páris vista	— — —	95.35
20 márkás arany	— — —	23.76

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

HIRDETMEYNY.

A *Biharmegyei takarékpénztár* 1905. január hó 18-án tartott rendes közgyűlésének határoza értelmében a takarékpénztár jelenleg forgalomban levő 200 korona névértékű részvényei bevonatnak és *mai naptól kezdve*

600 kor. névértékű részvényekre

kicseréltetnek; és pedig: minden 3 régi részvény, illetőleg 2 régi részvény és 1 új részvényre vonatkozó teljesen befizetett ideiglenes elismervény, végül 6 átvételi jog gyakorlatát tanúsító igazolvány ellenében *1 drb. új 600 korona névértékű részvény adatik ki.* Nagyvárad 1905. június hó 5-én.

Biharmegyei Takarékpénztár
igazgatósága.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczá-utca 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Butorvásárlók figyelmébe!

Olcsó

BUTOR

gyári árban, kezeség mellett
háló-, ebédlő-, szalon és uriszoba
berendezések, valamint egyes butor-
darabok a

Magyar Műbutorgyár
Részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő-utca elején.

Üzletvezető: **PORJESZ HERMAN.**

Teljes lakás-, kávéház- és szálloda-
berendezések műipari vállalata.

Kívánatra rajzok és költségvetések.

Kiadó ház.

A kálvária-utcai 74. számú
magános ház, kényelmes lakás-
sal *november 1-től olcsó*
áron kiadó.

Felvilágosításokat ad özv.
Rechné B. Zsófia, Szaniszló-
utca 30. 1298.

Makk árverési**hirdetmény.**

A gróf Károlyi Gyula kiskori örökösei
tulajdonát képező *felsőboldádi-erdő* ez
évi makktermése f. évi szeptember hó
17-én d. e. 10 órakor Nántün (u. p. és
u. v. áll. Alsószopor) az uradalmi erdész-
laknál tartatandó nyilvános árverésen el-
og. adni.

Bővebb felvilágosítással alulírott kész-
ségeken szolgál.

Nántü 1905. szeptember 2-án.

Sengtschmidt Frigyes

1299.

urad. erdész.

HIRDETÉSEK

jutányos árban
felvételnek
a

„TISZÁNTÚL“

kiadóhivatalában.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Ártesi i. a. n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, h. n. lyos (matt), színes fényképsz. lámpák és mindenemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári
ivlámpák árak mellett.

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

—••• **villamosvilágítási** •••—

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

A

„Nagyvárad Hitelbank“

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi
időtartamra a legolcsóbb kamatláb
és a legelőnyösebb feltételek mellett

törlesztéses
jelzálogkölcsonöket
nyújt,

amelyeket a legrövidebb idő alatt fo-
lyósít. Kölcsonkérő részről hiteles
telekkönyvi kivonat, kataszteri bir-
tokiv és esetleg községi becsü-bizo-
nyítvány mutatandó be. Drágább

kamatozásu kölcsönöket bélyeg és
illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskékre és folyó

számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5°-os** kamatot
fizet

Előnyös feltételek mellett leszámított váltókat

Értékpapírok, ékszerek és terményekre

előleget ad. **Az igazgatóság.**

Kiadó lakás.

A Nagypiacz-téren, Mandel-féle házban
4 utcai szoba s a hozzá tartozó mel-
lékhelyiségekből álló emeleti lakás **1905**
november 1-re kiadó.

Értekezhetni a »Polgári takarékpénz-
tárnál« Kossuth-utca 4 szám. 1262.

H i r d e t m é n y.**Biharmegyei Takarékpénztár zálogháza**

szeptember hó folyamán

árverést tart.

Felkértenek a zálogjegy tulajdonosok jegyeik
rendezésére.

Biharmegyei Takarékpénztár